

Ιανουάριος 2023

**ΟΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΤΙΣ ΛΙΓΝΙΤΙΚΕΣ
ΠΕΡΙΟΧΕΣ #3**

ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΕΞΕΛΙΞΕΩΝ

Οι ενεργειακές κοινότητες στην Ελλάδα και τις λιγνιτικές περιοχές #3

Κείμενο:

Ιωάννα Θεοδοσίου, Συνεργάτης πολιτικής, The Green Tank

Για αναφορά:

The Green Tank (2023) «Οι ενεργειακές κοινότητες στην Ελλάδα και τις λιγνιτικές περιοχές #3»

Copyright © The Green Tank, 2023

Λεωφ. Βασ. Σοφίας 50, Αθήνα 11528

T. 210 7233384

<https://thegreentank.gr>

Email: info@thegreentank.gr

ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΕΞΕΛΙΞΕΩΝ

Οι ενεργειακές κοινότητες στην Ελλάδα και τις λιγνιτικές περιοχές #3

Ιανουάριος 2023

Περιεχόμενα

Σύνοψη.....	3
Εισαγωγή.....	6
Οι ενεργειακές κοινότητες σε αριθμούς.....	7
<i>Επικράτεια</i>	7
Έργα ενεργειακών κοινοτήτων στη χαμηλή – μέση τάση.....	10
Εικονικός ενεργειακός συμψηφισμός.....	11
<i>Λιγνιτικές περιοχές</i>	14
Δυτική Μακεδονία.....	15
Αρκαδία.....	16
<i>Ενεργειακή κρίση και αυτοπαραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας</i>	16
Χρηματοδότηση ενεργειακών κοινοτήτων.....	17
Οι ενεργειακές κοινότητες στον κοινοβουλευτικό έλεγχο.....	17
10 + 1 Προτάσεις.....	18

Σύνοψη

Η ανάλυση για τις ενεργειακές κοινότητες στην Ελλάδα και τις λιγνιτικές περιοχές στηρίχθηκε στα δεδομένα του Γενικού Εμπορικού Μητρώου (ΓΕΜΗ)¹ και του Διαχειριστή του Ελληνικού Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΔΕΔΔΗΕ)² για τον Νοέμβριο του 2022, και αποτελούν συνέχεια των αντίστοιχων αναλύσεων του Green Tank³. Τα κυριότερα αποτελέσματα της ανάλυσης συνοψίζονται ως εξής:

¹ ΓΕΜΗ, 2021, <https://bit.ly/3ozJsQN>

² ΔΕΔΔΗΕ, Αρχείο Αιτήσεων σύνδεσης σταθμών ΑΠΕ και ΣΗΘΥΑ αρμοδιότητας ΔΕΔΔΗΕ (Νοεμβριος 2022) <https://bit.ly/303PIMj>

³ The Green Tank, Νοέμβριος 2021, Ανασκόπηση εξελίξεων: Οι ενεργειακές κοινότητες στις λιγνιτικές περιοχές της Ελλάδας, <https://bit.ly/3NXsVRF>

The Green Tank, Μάιος 2022, Οι ενεργειακές κοινότητες στην Ελλάδα και τις λιγνιτικές περιοχές της Ελλάδας, Ανασκόπηση #2, <https://bit.ly/3WclTwo>

1. Τον Νοέμβριο του 2022 στην Ελλάδα υπάρχουν 1,406 ενεργές ενεργειακές κοινότητες, καταγράφοντας αύξηση 36% σε σχέση με τον Νοέμβριο του 2021. Οι ενεργειακές αυτές κοινότητες έχουν καταθέσει 6,014 αιτήματα έργων στη χαμηλή και μέση τάση καθώς και έργων εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού, με συνολική ισχύ 4,754.2 MW, σημειώνοντας αύξηση κατά 11.7% στην αιτούμενη ισχύ κατά τη διάρκεια του τελευταίου έτους.
2. Στη χαμηλή και μέση τάση, τον Νοέμβριο του 2022 καταγράφονται **799.54 MW εγκατεστημένης ισχύος έργων ΑΠΕ ενεργειακών κοινοτήτων στην επικράτεια που αποτελούν το 14% της συνολικής εγκατεστημένης ισχύος έργων ΑΠΕ**, και αντιστοιχούν σε αύξηση 71.4% σε σχέση με τον Νοέμβριο του 2021 (466.5 MW).
3. Ωστόσο, η εγκατεστημένη ισχύς έργων ΑΠΕ εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού από ενεργειακές κοινότητες είναι μόλις **3,17 MW**, πολύ μικρότερη, δηλαδή, σε σχέση με αυτή από έργα ΑΠΕ ενεργειακών κοινοτήτων στη χαμηλή και μέση τάση. Συνεπώς, ως τώρα το εργαλείο των ενεργειακών κοινοτήτων χρησιμοποιείται κυρίως για την αποκόμιση κερδών από την πώληση ηλεκτρικής ενέργειας και όχι για την κάλυψη ιδίων ενεργειακών αναγκών.
4. Στη διάρκεια της ενεργειακής κρίσης οι πολίτες στρέφονται στις ΑΠΕ και την αυτοπαραγωγή, είτε ατομικά, είτε συλλογικά. Οι αιτήσεις σύνδεσης έργων ΑΠΕ με ενεργειακό συμψηφισμό (net metering) αυξήθηκαν από 4,476 και ισχύ 260.27 MW τον Νοέμβριο του 2021 σε 11,503 αιτήσεις ισχύος 779,4 MW τον Νοέμβριο του 2022 (+157% στο πλήθος και +199.5% στην ισχύ). Επιπλέον, τα αιτήματα έργων εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού (virtual net metering) από ενεργειακές κοινότητες και άλλους φορείς αυξήθηκαν από 499 και ισχύ 90.78 MW τον Νοέμβριο του 2021 σε 811 αιτήσεις ισχύος 218.18 MW τον Νοέμβριο του 2022 (+62,5% στο πλήθος και +140.3% στην ισχύ).
5. Το ποσοστό όλων των έργων ΑΠΕ ενεργειακών κοινοτήτων που έχουν ήδη ηλεκτρισθεί είναι χαμηλό αναδεικνύοντας το πρόβλημα επαρκούς ηλεκτρικού χώρου στο δίκτυο (802.71 MW επί συνόλου αιτημάτων ισχύος 4,754.2 MW). Ειδικά όμως στα έργα εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού από ενεργειακές κοινότητες, το ποσοστό της ηλεκτρισμένης ισχύος είναι μόλις 3,6% (3,17 MW επί συνόλου 86,99 MW), και πολύ χαμηλότερο από το αντίστοιχο για έργα ενεργειακών κοινοτήτων στη χαμηλή και μέση τάση (17.1% ή 799.5 MW επί συνόλου 4,667.2 MW).
6. Το πρόβλημα διαθεσιμότητας δικτύου για έργα ενεργειακών κοινοτήτων εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού επιδεινώθηκε την περίοδο Νοεμβρίου 2021 - Νοεμβρίου 2022. Ειδικότερα, οι αιτήσεις έργων εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού από ενεργειακές κοινότητες που απορρίφθηκαν από τον ΔΕΔΔΗΕ λόγω αδυναμίας σύνδεσης αυξήθηκαν από τέσσερεις (4) τον Νοέμβριο του 2021 σε 72 τον Νοέμβριο του 2022 και αποτελούν το 49% των αιτήσεων για το 2022. Αντίστοιχα οι αιτήσεις που απορρίφθηκαν στη χαμηλή - μέση τάση αυξήθηκαν από 2,137 επί συνόλου αιτήσεων 5,370 (39.7%) τον Νοέμβριο του 2021 σε 2,735 επί συνόλου αιτήσεων 5,867 (46.6%) τον Νοέμβριο του 2022. Δεδομένου ότι η εγκατεστημένη ισχύς των έργων εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού (3.17 MW) υπολείπεται σημαντικά από

την αντίστοιχη στη χαμηλή – μέση τάση (799.64 MW), είναι κρίσιμο από εδώ και στο εξής να δοθεί προτεραιότητα στα έργα εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού των ενεργειακών κοινοτήτων.

7. **Ειδικά στη λιγνιτική Δυτική Μακεδονία, την περίοδο Νοεμβρίου 2021- Νοεμβρίου 2022 παρατηρείται αυξημένο ενδιαφέρον για έργα ενεργειακών κοινοτήτων σε σχέση με τον πανελλαδικό μέσο όρο**, Τον Νοέμβριο του 2022, η Περιφέρεια της Δυτικής Μακεδονίας, είναι δεύτερη σε πλήθος ενεργών ενεργειακών κοινοτήτων (261) πανελλαδικά και πέμπτη σε εγκατεστημένη ισχύ σχετικών έργων (63 MW στη χαμηλή – μέση τάση και εικονικό ενεργειακό συμψηφισμό). Επίσης, την περίοδο Νοεμβρίου 2021 – Νοεμβρίου 2022 καταγράφεται 14% αύξηση αιτήσεων έργων ΑΠΕ ενεργειακών κοινοτήτων, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στην επικράτεια είναι 9%, γεγονός που αναδεικνύει το αυξημένο ενδιαφέρον των πολιτών για τη συμμετοχή τους στην αγορά ενέργειας. Ακόμα μεγαλύτερη όμως είναι η αύξηση του ενδιαφέροντος για την κάλυψη ιδίων ενεργειακών αναγκών από ενεργειακές κοινότητες μέσω του εργαλείου του εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού, όπου μέσα σε ένα χρόνο καταγράφεται αύξηση του αριθμού των σχετικών αιτήσεων από 9 τον Νοέμβριο του 2021 σε 31 το Νοέμβριο του 2022 (+244%), ποσοστό αύξησης πολύ μεγαλύτερο του πανελλαδικού μέσου όρου.
8. **Η δυναμική των ενεργειακών κοινοτήτων στην Περιφερειακή Ενότητα Αρκαδίας είναι σαφώς ασθενέστερη συγκριτικά με τις λιγνιτικές περιφερειακές ενότητες της Δυτικής Μακεδονίας την ίδια περίοδο**. Συνολικά έως τον Νοέμβριο του 2022 είχαν ιδρυθεί 21 ενεργειακές κοινότητες στην Αρκαδία, και μόλις δύο (2) από αυτές στη Μεγαλόπολη. Η ηλεκτρισμένη ισχύς έργων ενεργειακών κοινοτήτων στη χαμηλή και μέση τάση στην Αρκαδία σε διάστημα ενός έτους (Νοέμβριος 2021- Νοέμβριος 2022) τριπλασιάστηκε (5.29 MW από 9 έργα). Κανένα από αυτά τα έργα όμως δεν βρίσκεται στην περιοχή της λιγνιτικής Μεγαλόπολης. Όσον αφορά στα έργα εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού από ενεργειακές κοινότητες, έως τον Νοέμβριο του 2022, δεν καταγράφεται κανένα αίτημα.
9. Το τελευταίο εξάμηνο **χρηματοδοτήθηκε μία μόνο ενεργειακή κοινότητα κοινωφελούς σκοπού** (Ενεργειακή Κοινότητα Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας και Τοπικών Οργανισμών Έγγειων Βελτιώσεων) με €3 εκ. από τα έσοδα δημοπράτησης δικαιωμάτων διοξειδίου του άνθρακα του 2019 που διοχετεύονται μέσω του Πράσινου Ταμείου.
10. **Καμία αλλαγή στο θεσμικό πλαίσιο των ενεργειακών κοινοτήτων** δεν έλαβε χώρα. Ωστόσο την επόμενη περίοδο αναμένεται η ενσωμάτωση στο εθνικό δίκαιο δύο σχετικών ευρωπαϊκών Οδηγιών (Οδηγία 2018/2001 για τις ΑΠΕ και Οδηγία 2019/944 για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας).

Εισαγωγή

Η ανάλυση για τις ενεργειακές κοινότητες στην Ελλάδα και τις λιγνιτικές περιοχές στηρίχθηκε στα δεδομένα του Γενικού Εμπορικού Μητρώου (ΓΕΜΗ)⁴ και του Διαχειριστή του Ελληνικού Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΔΕΔΔΗΕ)⁵ για τον Νοέμβριο του 2022, και αποτελεί συνέχεια των αντίστοιχων αναλύσεων του Green Tank⁶.

Τα έργα των ενεργειακών κοινοτήτων είναι δύο ειδών: α) έργα εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού, που αποσκοπούν στην κάλυψη των ενεργειακών αναγκών των μελών της ενεργειακής κοινότητας, και β) έργα Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) στη χαμηλή και μέση τάση που συμμετέχουν στην αγορά των ΑΠΕ. Επιπλέον, οι ενεργειακές κοινότητες πολιτών μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα και οι ενεργειακές κοινότητες της τοπικής αυτοδιοίκησης (είτε είναι κερδοσκοπικού είτε μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα βάσει της δυνατότητας που δίνει ο ιδρυτικός νόμος - ν.4513/2018 - των ενεργειακών κοινοτήτων) κατά κύριο λόγο αποσκοπούν στην κοινωφέλεια και αξιοποιούν συνήθως τον εικονικό ενεργειακό συμψηφισμό για την κάλυψη ίδιων ενεργειακών αναγκών. Αντίθετα, οι ενεργειακές κοινότητες κερδοσκοπικού χαρακτήρα που δραστηριοποιούνται συνήθως στη χαμηλή και μέση τάση αποδίδουν στους συμμετέχοντες τα οικονομικά οφέλη από την πώληση της παραγόμενης ηλεκτρικής ενέργειας στην αγορά.

Αρχικά παρουσιάζονται βασικά συγκεντρωτικά στοιχεία σχετικά με το πλήθος και την ισχύ και για τα δύο είδη έργων ενεργειακών κοινοτήτων (χαμηλή - μέση τάση και εικονικός ενεργειακός συμψηφισμός) τόσο σε επίπεδο επικράτειας όσο και ανά περιφέρεια. Ακολουθεί ξεχωριστή ανάλυση για τα έργα στη χαμηλή - μέση τάση, που είναι κυρίως κερδοσκοπικού χαρακτήρα, και για τα έργα εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού που είναι κυρίως μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα στοχεύοντας στη κάλυψη ίδιων ενεργειακών αναγκών. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στα αντίστοιχα στοιχεία των λιγνιτικών περιοχών. Ακόμη, εξετάζεται η εξέλιξη της αυτοπαραγωγής ατομικά και συλλογικά μέσω των ενεργειακών κοινοτήτων⁷ κατά τη διάρκεια του τελευταίου έτους μεσοσύσης της ενεργειακής κρίσης. Επιπλέον, καταγράφονται οι πρόσφατες εξελίξεις σχετικά με τα χρηματοδοτικά μέσα για τις ενεργειακές κοινότητες, και συνοψίζονται οι σχετικές ερωτήσεις που

⁴ ΓΕΜΗ, 2021, <https://bit.ly/3ozJsQN>

⁵ ΔΕΔΔΗΕ, Αρχείο Αιτήσεων σύνδεσης σταθμών ΑΠΕ και ΣΗΘΥΑ αρμοδιότητας ΔΕΔΔΗΕ (Νοέμβριος 2022) <https://bit.ly/303PjMj>

⁶ The Green Tank, Νοέμβριος 2021, Ανασκόπηση εξελίξεων: Οι ενεργειακές κοινότητες στις λιγνιτικές περιοχές της Ελλάδας, <https://bit.ly/3NXsVRF>

The Green Tank, Μάιος 2022, Οι ενεργειακές κοινότητες στην Ελλάδα και τις λιγνιτικές περιοχές της Ελλάδας, Ανασκόπηση #2, <https://bit.ly/3WclTwo>

⁷ Στην αυτοπαραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας αξιοποιούνται τα εργαλεία του ενεργειακού συμψηφισμού (net-metering) και εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού (virtual net metering). Βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας ο εικονικός ενεργειακός συμψηφισμός μπορεί να εφαρμοστεί μόνο από συγκεκριμένες κατηγορίες πολιτών και νομικών προσώπων, όπως αγρότες, νομικά πρόσωπα δημοσίου/ιδιωτικού δικαίου που επιδιώκουν κοινωφελείς ή άλλους δημοσίου ενδιαφέροντος σκοπούς γενικής ή τοπικής εμβέλειας (σχολικά συγκροτήματα, εκπαιδευτικά ιδρύματα κ.λπ.) και ενεργειακές κοινότητες. Για όλους τους υπόλοιπους, όπως μεμονωμένους πολίτες και επιχειρήσεις, εφαρμόζεται ο ενεργειακός συμψηφισμός. Η αυτοπαραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας μέσω ενεργειακών κοινοτήτων αποτελεί έναν τρόπο παραγωγής και κατανάλωσης ενέργειας συλλογικά, και ως εκ τούτου στο παρόν κείμενο την αναφέρουμε ως συλλογική αυτοπαραγωγή ενέργειας.

κατατέθηκαν στο πλαίσιο του κοινοβουλευτικού ελέγχου καθώς και οι αντίστοιχες απαντήσεις. Τέλος, παρουσιάζονται επιγραμματικά προτάσεις για την ενίσχυση του θεσμού των ενεργειακών κοινοτήτων στο πλαίσιο της Δίκαιης Μετάβασης.

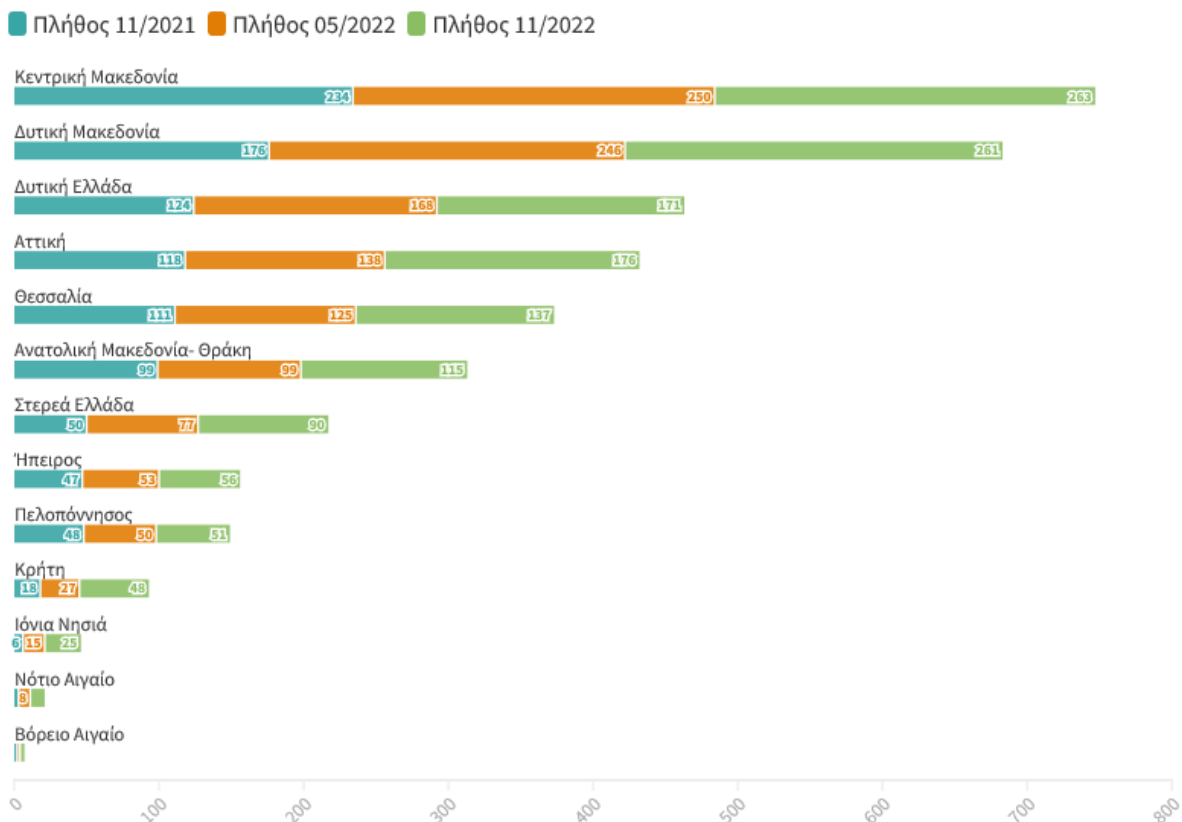
Οι ενεργειακές κοινότητες σε αριθμούς

Επικράτεια

Τον Νοέμβριο του 2022, βάσει των στοιχείων του Γενικού Εμπορικού Μητρώου (Γ.Ε.ΜΗ.), οι ενεργές ενεργειακές κοινότητες στο σύνολο της χώρας είναι 1,406, συμπεριλαμβανομένων των 61 κοινοτήτων που είναι προεγγεγραμμένες⁸, ενώ έχουν διαγραφεί και εκκαθαριστεί 138 ενεργειακές κοινότητες.

Συγκριτικά με τις 1,036 ενεργές ενεργειακές κοινότητες τον Νοέμβριο του 2021 σημειώθηκε αύξηση 36%, ενώ σε σχέση με τις 1,258 ενεργές ενεργειακές κοινότητες τον Μάιο του 2022, παρατηρείται αύξηση 12%. Η εξέλιξη του πλήθους των ενεργών ενεργειακών κοινοτήτων το τελευταίο εξάμηνο (Μάιος – Νοέμβριος 2022) και η κατανομή τους στις 13 Περιφέρειες της χώρας παρουσιάζονται στο **Διάγραμμα 1**.

⁸ Ως ενεργές κοινότητες νοούνται αυτές που καταγράφονται στο ΓΕΜΗ ως ενεργές και προεγγεγραμμένες. Η διαδικασία έναρξης μιας επιχείρησης ξεκινάει με την προεγγραφή στο οικείο επιμελητήριο, όπου κατοχυρώνεται ο διακριτικός τίτλος της επιχείρησης. Η βεβαίωση προεγγραφής έχει ισχύ 2 μήνες, εντός των οποίων η επιχείρηση θα πρέπει να ολοκληρώσει τη διαδικασία έναρξης της επιχείρησης (έναρξη δραστηριότητας στην εφορία, ορισμός έδρας, ΑΦΜ κ.ά.).

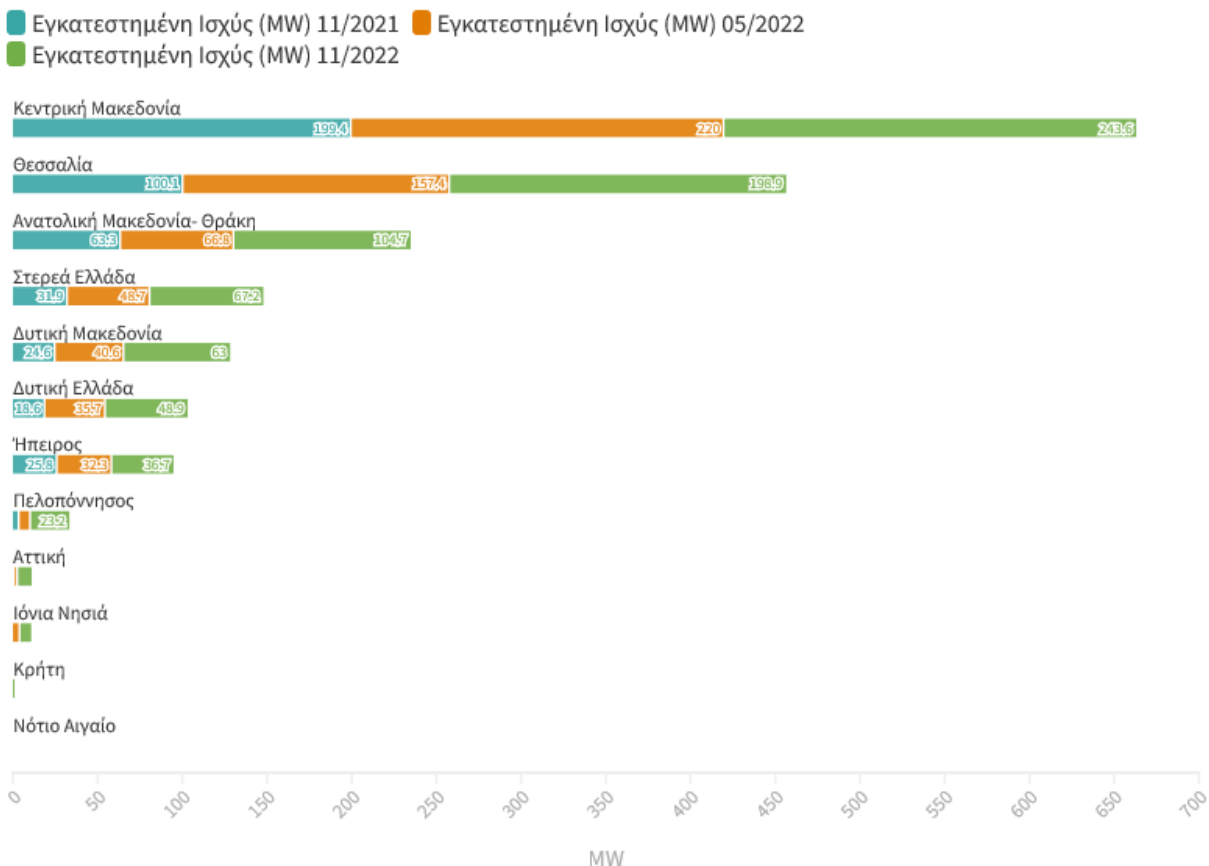
Πηγή: ΓΕΜΗ

Διάγραμμα 1: Κατανομή ενεργών ενεργειακών κοινοτήτων ανά Περιφέρεια (Νοέμβριος 2021 – Νοέμβριος 2022)

Η κατάταξη των Περιφερειών ως προς το πλήθος των ενεργειακών κοινοτήτων που έχουν συσταθεί στα όριά τους παραμένει η ίδια από τον Νοέμβριο του 2021 έως τον Νοέμβριο του 2022. Ειδικότερα, τον Νοέμβριο του 2022 η πλειονότητα των ενεργών ενεργειακών κοινοτήτων βρίσκεται στην Κεντρική Μακεδονία (263). Στη δεύτερη θέση πολύ κοντά βρίσκεται η Δυτική Μακεδονία (261) και έπονται η Δυτική Ελλάδα (171), η Αττική (176) και η Θεσσαλία (137). Παρά την αύξηση που παρατηρήθηκε το τελευταίο εξάμηνο (Μάιος – Νοέμβριος 2022), πολύ μικρή εξακολουθεί να παραμένει η αξιοποίηση του θεσμού των ενεργειακών κοινοτήτων στα νησιά. Η μεγαλύτερη ανάπτυξη παρατηρείται στην Αττική όπου συστάθηκαν 38 νέες ενεργειακές κοινότητες μεταξύ Μαΐου και Νοεμβρίου 2022, και ακολουθούν η Κρήτη (21), η Ανατολική Μακεδονία – Θράκη (16) και η Δυτική Μακεδονία (15). Σε διάστημα, όμως, ενός έτους (Νοέμβριος 2021 – Νοέμβριος 2022) η μεγαλύτερη ανάπτυξη παρατηρήθηκε στη Δυτική Μακεδονία όπου συστήθηκαν 85 νέες ενεργειακές κοινότητες, κι ακολουθούν η Αττική (58), η Δυτική Ελλάδα (47) και η Στερεά Ελλάδα (40).

Σε ό,τι αφορά τις αιτήσεις έργων από ενεργειακές κοινότητες τόσο στη χαμηλή και μέση τάση όσο και στον εικονικό ενεργειακό συμψηφισμό, από τα στοιχεία του ΔΕΔΔΗΕ προκύπτει ότι τον Νοέμβριο του 2022 υπήρχαν συνολικά στην επικράτεια 6,014 αιτήσεις έργων και των δύο κατηγοριών με συνολική ισχύ 4,754.2 MW, σημειώνοντας αύξηση κατά 11.7% στην αιτούμενη ισχύ

κατά τη διάρκεια του τελευταίου έτους. Ωστόσο μόνο 802.7 MW από αυτά είχαν ήδη ηλεκτρισθεί. Στο **Διάγραμμα 2** παρουσιάζεται η κατανομή αυτής της εγκατεστημένης ισχύος στις 13 Περιφέρειες της χώρας.

Πηγή: ΔΕΔΔΗΕ (χαμηλή- μέση τάση και εικονικός ενεργειακός συμψηφισμός)

Διάγραμμα 2: Κατανομή ισχύος εγκατεστημένων έργων ενεργειακών κοινοτήτων ανά Περιφέρεια (Νοέμβριος 2021- Νοέμβριος 2022)

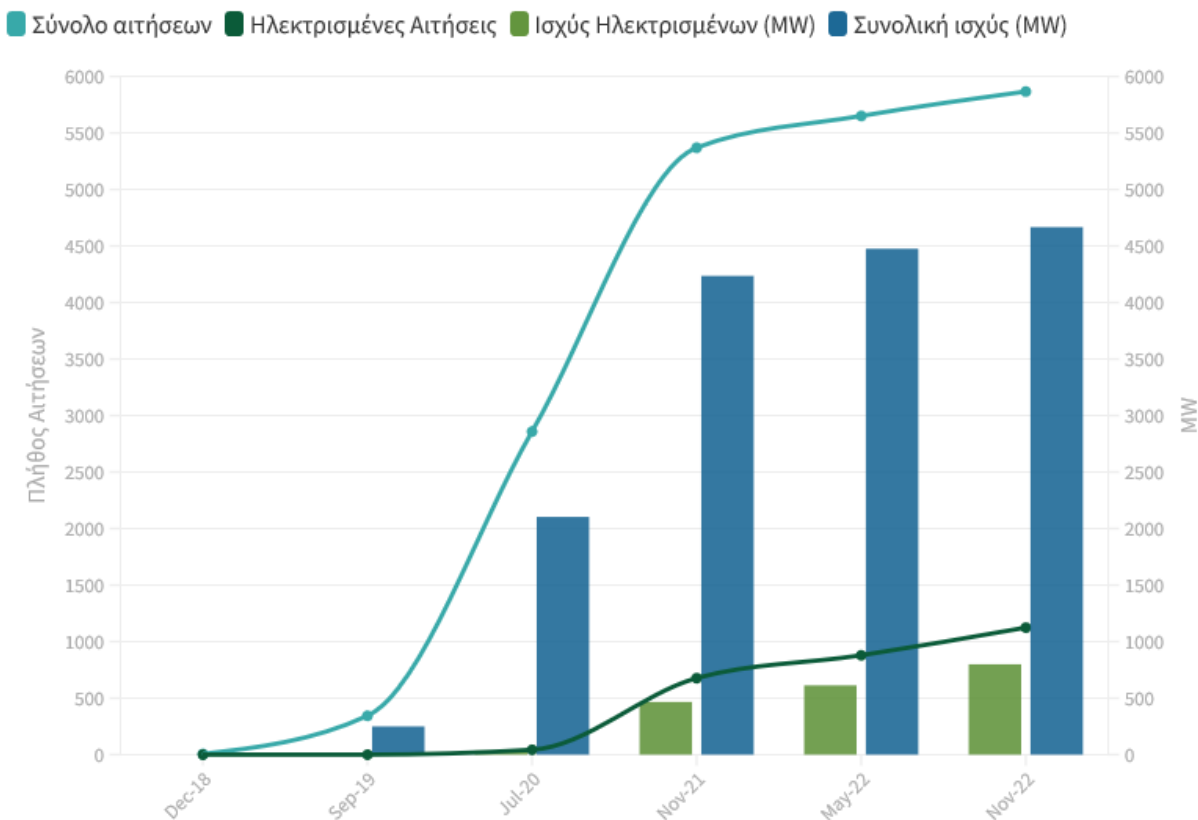
Παρατηρείται ότι η Κεντρική Μακεδονία παραμένει στην πρώτη θέση σε ότι αφορά την εγκατεστημένη ισχύ έργων ΑΠΕ από ενεργειακές κοινότητες (243.6 MW). Στη δεύτερη θέση ωστόσο βρίσκεται η Θεσσαλία (198.9 MW), η οποία είναι πέμπτη στο πλήθος ενεργειακών κοινοτήτων, και ακολουθούν η Ανατολική Μακεδονία - Θράκη (104.7 MW), η Στερεά Ελλάδα (67.2 MW) και η Δυτική Μακεδονία (63 MW) οι οποίες βρίσκονται αντίστοιχα στην έκτη, έβδομη και δεύτερη θέση όσον αφορά το πλήθος των ενεργειακών κοινοτήτων τον Νοέμβριο του 2022.

Το διάστημα Μαΐου - Νοεμβρίου 2022 η μεγαλύτερη αύξηση στην εγκατεστημένη ισχύ έργων ενεργειακών κοινοτήτων παρατηρήθηκε στην Περιφέρεια της Θεσσαλίας (41.5 MW) και ακολουθούν οι Περιφέρειες Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης (37.8 MW) και Κεντρικής Μακεδονίας (23.7MW). Αντίστοιχα, σε διάστημα ενός έτους (Νοέμβριος 2021 - Νοέμβριος 2022) η μεγαλύτερη αύξηση στην εγκατεστημένη ισχύ παρατηρήθηκε στην Περιφέρεια Θεσσαλίας (98,7

MW) κι ακολουθούν οι Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας (44.2 MW) και Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης (41.3 MW).

Έργα ενεργειακών κοινοτήτων στη χαμηλή – μέση τάση

Τα έργα των ενεργειακών κοινοτήτων στη χαμηλή – μέση τάση ακολουθούν τη γενικότερη ανοδική πορεία των έργων ΑΠΕ συνολικά στην επικράτεια. Ειδικότερα, το **Διάγραμμα 3** απεικονίζει τη χρονική εξέλιξη του πλήθους και της ισχύος των αιτήσεων σύνδεσης και των ηλεκτρισμένων έργων ΑΠΕ από ενεργειακές κοινότητες από το 2018 που θεσμοθετήθηκαν έως τον Νοέμβριο του 2022.

Πηγή: ΔΕΔΔΗΕ (χαμηλή- μέση τάση)

Διάγραμμα 3: Χρονική εξέλιξη του πλήθους και της ισχύος έργων ΑΠΕ ενεργειακών κοινοτήτων στη χαμηλή και μέση τάση στην Ελλάδα (2018-2022)

Τον Νοέμβριο του 2022 το σύνολο των αιτήσεων έργων ΑΠΕ από ενεργειακές κοινότητες στη χαμηλή και μέση τάση ήταν 5,867, καταγράφοντας μια αύξηση της τάξης του 9% κατά τη διάρκεια του τελευταίου χρόνου (Νοέμβριος 2021-Νοέμβριος 2022), πολύ μικρότερη της μέγιστης αύξησης κατά 731% που παρατηρήθηκε μεταξύ Σεπτεμβρίου 2019 και Ιουνίου 2020.

Η αντίστοιχη συνολική ισχύς τον Νοέμβριο του 2022 ήταν 4,667.2MW, αυξημένη κατά 10.2% σε σχέση με τον Νοέμβριο του 2021 και πάλι μακριά από τον μέγιστο ρυθμό αύξησης της αιτούμενης ισχύος κατά 1,219% που σημειώθηκε μεταξύ Ιουλίου 2020 και Νοεμβρίου 2021. Επιπλέον, η ισχύς αυτή αντιπροσωπεύει το 18.8% της ισχύος των αιτήσεων σύνδεσης των έργων ΑΠΕ συνολικά στη

χαμηλή και μέση τάση (24,807.7 MW). Τον Μάιο του 2022 το ποσοστό αυτό ήταν 18.6%, γεγονός που δείχνει σταθερότητα στη συμπόρευση έργων ΑΠΕ από ενεργειακές κοινότητες με τα υπόλοιπα έργα ΑΠΕ στη χαμηλή και μέση τάση.

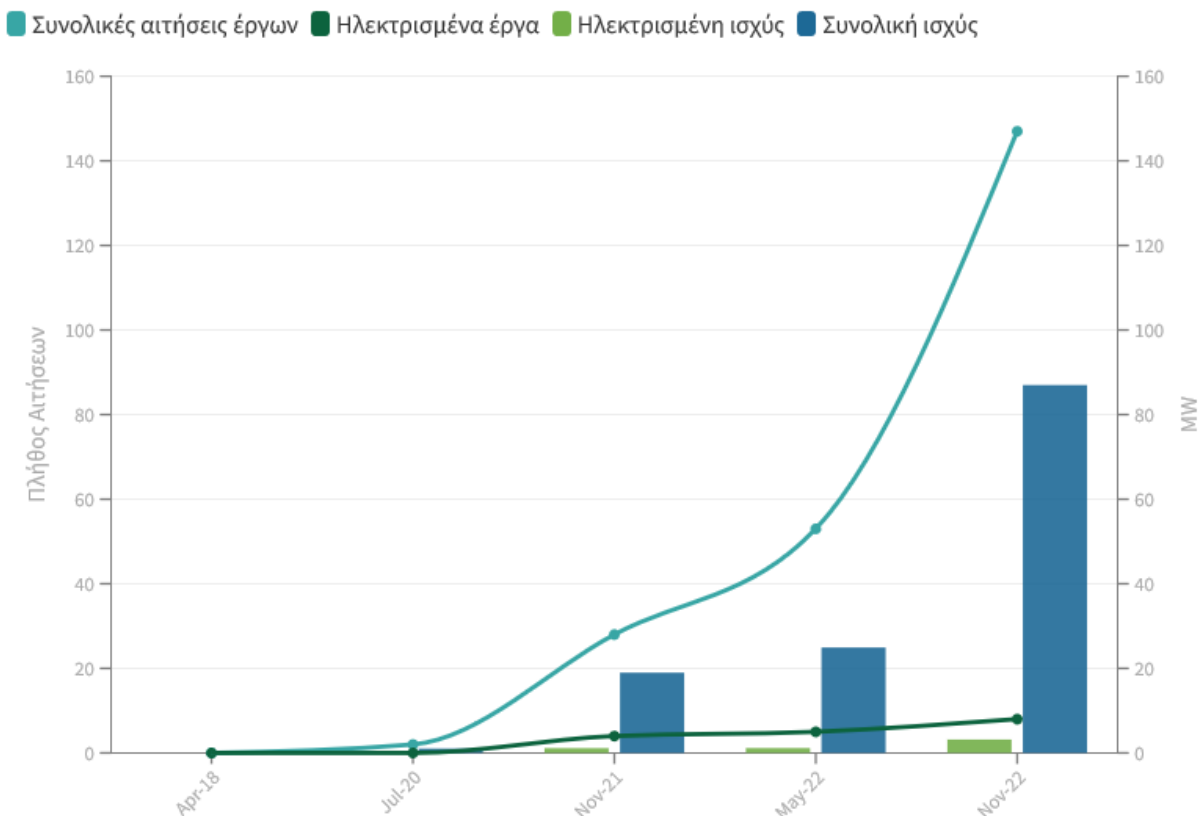
Από τη συνολική ισχύ των αιτήσεων έργων ΑΠΕ από ενεργειακές κοινότητες ηλεκτρισμένο είναι το 17.1% ή 799.54 MW, τα οποία αντιπροσωπεύουν και το 14.2% της συνολικής εγκατεστημένης ισχύος έργων ΑΠΕ στη χαμηλή και μέση τάση στην Ελλάδα (5,633MW). Η ισχύς των ηλεκτρισμένων έργων ΑΠΕ ενεργειακών κοινοτήτων καταγράφει αύξηση 71.4% συγκριτικά με τον Νοέμβριο 2021 (466.5 MW) και 30.5% σε σχέση με τον Μάιο του 2022 (612.8 MW). Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι οι ρυθμοί αυτοί αύξησης για τα έργα ενεργειακών κοινοτήτων είναι μεγαλύτεροι σε σχέση με τους αντίστοιχους γενικά για έργα ΑΠΕ στη χαμηλή και μέση τάση (28.7% συγκριτικά με τον Νοέμβριο 2021 και 10.4% σε σχέση με τον Μάιο του 2022).

Όσον αφορά την πορεία των αιτήσεων έργων ενεργειακών κοινοτήτων στη χαμηλή - μέση τάση ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι τον Νοέμβριο του 2021 από τις συνολικά 5,370 αιτήσεις στην επικράτεια οι 2,137 (39.7%), απορρίφθηκαν από τον ΔΕΔΔΗΕ λόγω αδυναμίας σύνδεσης, ενώ 745 αιτήσεις (13.8%) ακυρώθηκαν⁹. Η κατάσταση επιδεινώθηκε τον τελευταίο χρόνο καθώς τον Νοέμβριο του 2022 σε σύνολο 5,867 αιτήσεων οι 2,735 (46.6%) απορρίφθηκαν από τον ΔΕΔΔΗΕ λόγω αδυναμίας σύνδεσης, ενώ 1,367 αιτήσεις (23.2%) ακυρώθηκαν. Από τα παραπάνω φαίνεται ότι τα έργα των ενεργειακών κοινοτήτων που απορρίπτονται από τον Διαχειριστή λόγω αδυναμίας σύνδεσης αυξάνονται, αναδεικνύοντας την επείγουσα ανάγκη επίλυσης του ζητήματος διαθεσιμότητας του δικτύου.

Εικονικός ενεργειακός συμψηφισμός

Η χρονική εξέλιξη της αξιοποίησης του θεσμού των ενεργειακών κοινοτήτων από τους πολίτες για κάλυψη ιδίων αναγκών σε ηλεκτρική ενέργεια μέσω του εργαλείου του εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού (virtual net metering) παρουσιάζεται στο **Διάγραμμα 4**.

⁹ Στα στοιχεία του ΔΕΔΔΗΕ καταγράφεται η ημερομηνία κατά την οποία ο Διαχειριστής απαντάει στην αίτηση του έργου γνωστοποιώντας αδυναμία σύνδεσης, δίχως όμως να καταγράφεται η σχετική αιτιολόγηση. Επίσης καταγράφεται η ημερομηνία ακύρωσης μιας αίτησης καθώς και η σχετική αιτιολογία. Η αιτιολόγηση της ακύρωσης της αίτησης αφορά ακύρωση είτε από τον ίδιο τον παραγωγό, είτε από τον ΔΕΔΔΗΕ, είτε λόγω μη πληρωμής της σύμβασης σύνδεσης ή παραβόλου εξέτασης, είτε είναι αυτοδίκαιη η λήξη ισχύος Οριστικής Προσφοράς Σύνδεσης λόγω μη προσκόμισης εγγυητικής επιστολής, είτε λόγω κατάτμησης χώρου/ ισχύος.

Πηγή: ΔΕΔΔΗΕ

Διάγραμμα 4: Χρονική εξέλιξη πλήθους και ισχύος έργων εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού ενεργειακών κοινοτήτων στην Ελλάδα (2018-2022)

Τον τελευταίο χρόνο, κι ακόμα περισσότερο το τελευταίο εξάμηνο, παρατηρείται εκτόξευση των αιτήσεων για έργα εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού στην επικράτεια, τόσο από ενεργειακές κοινότητες όσο και από άλλους φορείς (αγρότες, Δήμοι, νομικά πρόσωπα δημοσίου/ιδιωτικού δικαίου κ.ά.). Ειδικότερα οι αιτήσεις για εικονικό ενεργειακό συμψηφισμό από ενεργειακές κοινότητες αυξήθηκαν από 28 τον Νοέμβριο του 2021 και 53 τον Μάιο του 2022 σε 147 τον Νοέμβριο του 2022 (+177% και +425% αντίστοιχα) και η αιτούμενη ισχύς αυξήθηκε την ίδια περίοδο από 18.9 MW και 24.9 MW σε 86.9 MW (+31.3% και +358% αντίστοιχα). Πρόκειται για μια αύξηση πολύ μεγαλύτερη από την αντίστοιχη στη χαμηλή και μέση τάση στη διάρκεια του τελευταίου έτους (+9% στις αιτήσεις και +10.2% στην αιτούμενη ισχύ).

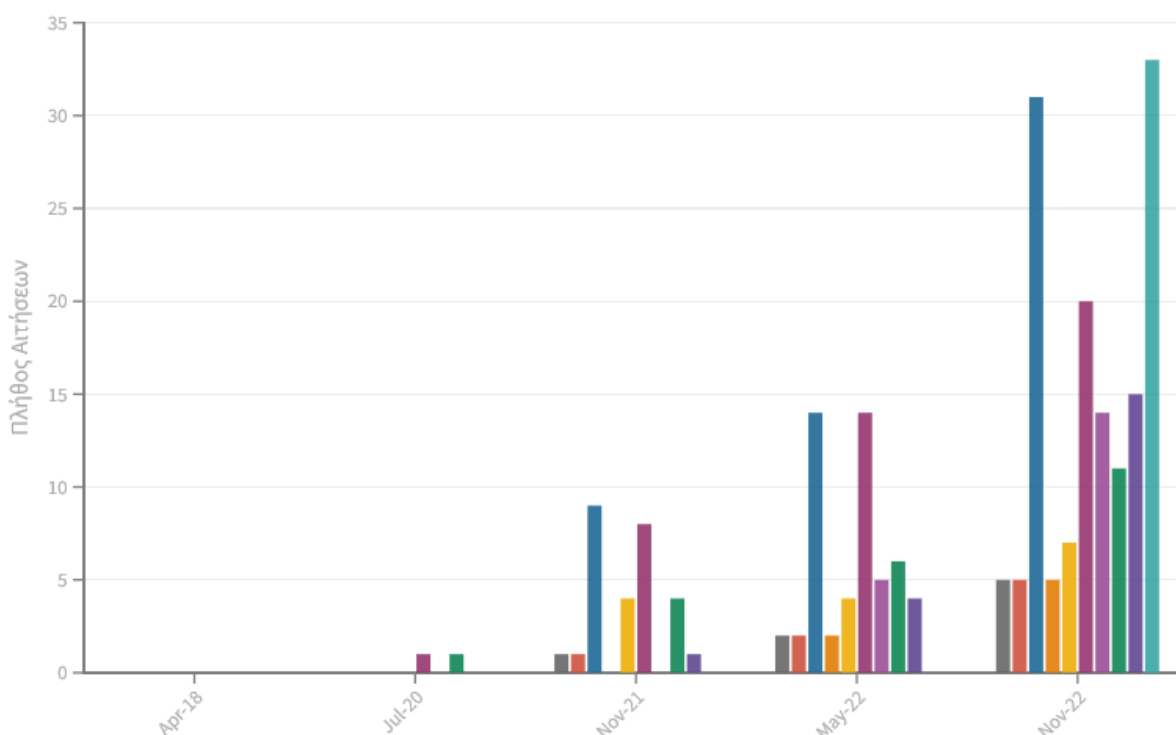
Ωστόσο, η συνολική ισχύς των αιτήσεων έργων εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού από ενεργειακές κοινότητες τον Νοέμβριο του 2022 ήταν μόλις 87 MW, δύο τάξεις μεγέθους μικρότερη από την αντίστοιχη στη χαμηλή και μέση τάση (4.667,2 MW).

Επιπλέον, το ποσοστό έργων εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού από ενεργειακές κοινότητες που είναι ηλεκτρισμένα κινείται σε πολύ χαμηλά επίπεδα. Το τελευταίο εξάμηνο ηλεκτρίστηκαν μόλις τρία (3) επιπλέον τέτοια έργα ισχύος 2.02 MW. Έτσι, τον Νοέμβριο του 2022 υφίστανται συνολικά οκτώ (8) ηλεκτρισμένα έργα εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού ενεργειακών

κοινοτήτων που αντιστοιχούν σε 3.17 MW. Η ισχύς αυτή αποτελεί το 3,6% της συνολικής ισχύος των αιτήσεων έργων εικονικού ενεργειακού συμφηφισμού από ενεργειακές κοινότητες, ένα ποσοστό πολύ χαμηλότερο από το αντίστοιχο 17,1% στη χαμηλή και μέση τάση (799,5 MW εγκατεστημένης ισχύος επί συνόλου 4.667.2 MW).

Στο **Διάγραμμα 5** παρουσιάζεται η κατανομή των αιτήσεων για έργα ΑΠΕ εικονικού ενεργειακού συμφηφισμού από ενεργειακές κοινότητες στις 13 Περιφέρειες της χώρας για την περίοδο 2018 - 2022. Τον Νοέμβριο του 2022 η Περιφέρεια με τη μεγαλύτερη ζήτηση για τέτοιου είδους έργα είναι η Δυτική Ελλάδα (33 αιτήσεις), η οποία μέχρι τότε δεν είχε κανένα αίτημα για έργο εικονικού ενεργειακού συμφηφισμού από ενεργειακές κοινότητες. Ακολουθεί η Δυτική Μακεδονία με 31 αιτήσεις και η Κεντρική Μακεδονία με 20 αιτήσεις. Συγκριτικά με τον Μάιο του 2022, η Περιφέρεια που παρουσιάζει τη μεγαλύτερη ποσοστιαία αύξηση αιτήσεων, είναι η Στερεά Ελλάδα με 275%, ενώ η Περιφέρεια με τη μικρότερη αύξηση είναι η Κεντρική Μακεδονία (+43%).

■ Ανατολική Μακεδονία- Θράκη ■ Αττική ■ Δυτική Μακεδονία ■ Ήπειρος ■ Θεσσαλία ■ Κεντρική Μακεδονία
 ■ Κρήτη ■ Πελοπόννησος ■ Στερεά Ελλάδα ■ Δυτική Ελλάδα

Πηγή: ΔΕΔΔΗΕ

Διάγραμμα 5: Αιτήσεις έργων εικονικού ενεργειακού συμφηφισμού ΕΚΟΙΝ ανά Περιφέρεια (2018-2022)

Αξίζει να σημειωθεί ότι τον Νοέμβριο του 2021 από τις 28 αιτήσεις πανελλαδικά για έργα εικονικού ενεργειακού συμφηφισμού από ενεργειακές κοινότητες οι 4 (14.3%) απορρίφθηκαν από τον ΔΕΔΔΗΕ λόγω αδυναμίας σύνδεσης και οι 9 (32%) ακυρώθηκαν. Όπως και στα έργα ενεργειακών κοινοτήτων στη χαμηλή και μέση τάση, οι δυσκολίες στη σύνδεση

πολλαπλασιάστηκαν τον τελευταίο χρόνο με αποτέλεσμα τον Νοέμβριο του 2022 από τις 147 αιτήσεις έργων ενεργειακών κοινοτήτων για εικονικό ενεργειακό συμψηφισμό οι 72 (49%) να απορριφθούν από τον ΔΕΔΔΗΕ λόγω αδυναμίας σύνδεσης και οι 18 να ακυρωθούν (12.2%). Ειδικότερα, στη Δυτική Ελλάδα που κατέγραψε και τον μεγαλύτερο αριθμό αιτήσεων για το 2022 η πλειονότητα έχει ήδη απορριφθεί από τον ΔΕΔΔΗΕ λόγω αδυναμίας σύνδεσης. Συγκεκριμένα, από τα 33 αιτήματα ενεργειακών κοινοτήτων τα 32 έχουν λάβει γνωστοποίηση αδυναμίας σύνδεσης. Επίσης, στη Δυτική Μακεδονία που είναι δεύτερη στις αιτήσεις έργων, από τις 31 αιτήσεις οι 19 έχουν απορριφθεί λόγω αδυναμίας σύνδεσης και 2 έχουν ακυρωθεί.

Τα παραπάνω αναδεικνύουν το σημαντικό πρόβλημα έλλειψης του αναγκαίου διαθέσιμου ηλεκτρικού χώρου για έργα εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού από ενεργειακές κοινότητες, το οποίο επιδεινώθηκε σημαντικά σε διάστημα ενός έτους. Τα έργα αυτά αντιμετωπίζουν πλέον αντίστοιχο πρόβλημα σύνδεσης στο δίκτυο με τα έργα ενεργειακών κοινοτήτων στη χαμηλή και μέση τάση (46.6% απόρριψη λόγω αδυναμίας σύνδεσης τον Νοέμβριο του 2022). Δεδομένου ότι η εγκατεστημένη ισχύς των έργων εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού (3.17 MW) υπολείπεται σημαντικά από την αντίστοιχη στη χαμηλή – μέση τάση (799.64 MW), είναι κρίσιμο από εδώ και στο εξής να δοθεί προτεραιότητα στα έργα εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού των ενεργειακών κοινοτήτων.

Λιγνιτικές περιοχές

Εστιάζοντας τώρα στην εξέλιξη των ενεργειακών κοινοτήτων στις λιγνιτικές περιοχές, διαπιστώνεται, βάσει των στοιχείων του Γ.Ε.ΜΗ., ότι τον Νοέμβριο του 2022 ανέρχονται σε 261 στη Δυτική Μακεδονία και σε 21 στην Αρκαδία. Η κατανομή καθώς και η εξέλιξή τους φαίνεται στον παρακάτω **Πίνακα 1:**

Πίνακας 1: Πλήθος ενεργών ενεργειακών κοινοτήτων στις λιγνιτικές περιφερειακές ενότητες					
Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας					
	Γρεβενά	Φλώρινα	Κοζάνη	Καστοριά	Σύνολο
Νοέμβριος 2021	2	63	103	8	176
Μάιος 2022	15	86	137	8	246
Νοέμβριος 2022	15	87	151	8	261
Περιφερειακή Ενότητα Αρκαδίας					
	Μεγαλόπολη	Τρίπολη	Λοιπές περιοχές		Σύνολο
Νοέμβριος 2021	2	13	3		18
Μάιος 2022	2	14	3		19
Νοέμβριος 2022	2	16	3		21

Επεξεργασία στοιχείων Γ.Ε.ΜΗ. (Νοέμβριος 2022)

Από τα παραπάνω στοιχεία επιβεβαιώνεται το συμπέρασμα και των προηγούμενων αναλύσεων σχετικά με τη σημαντική διαφοροποίηση στην ανάπτυξη των ενεργειακών κοινοτήτων και τα χαρακτηριστικά αυτής σε Δυτική Μακεδονία και Αρκαδία.

Δυτική Μακεδονία

Στη Δυτική Μακεδονία σε διάστημα ενός έτους (Νοέμβριος 2021 – Νοέμβριος 2022) ιδρύθηκαν 85 νέες ενεργειακές κοινότητες (αύξηση 48%), 57 εκ των οποίων στις αμιγώς λιγνιτικές περιοχές, ενώ από τον Μάιο του 2022 έως τον Νοέμβριο του 2022, οι περισσότερες νέες ενεργειακές κοινότητες ιδρύθηκαν στην Κοζάνη. Συνεπώς, η πλειονότητα των ενεργειακών κοινοτήτων στη Δυτική Μακεδονία έχει συσταθεί στις αμιγώς λιγνιτικές περιοχές, δηλαδή τη Φλώρινα και την Κοζάνη και η ανάπτυξή τους συνεχίζεται κυρίως σε αυτές τις περιοχές, γεγονός που μπορεί να αποδοθεί στην ενεργειακή παράδοση των δύο αυτών περιφερειακών ενοτήτων.

Τον Νοέμβριο 2022 στη Δυτική Μακεδονία η ηλεκτρισμένη ισχύς των έργων ΑΠΕ των ενεργειακών κοινοτήτων στη χαμηλή και μέση τάση ανέρχεται σε 63 MW από 100 έργα σε σύνολο 782 αιτήσεις ισχύος 630.2 MW. Τα 63 MW ηλεκτρισμένης ισχύος των έργων των ενεργειακών κοινοτήτων αποτελεί το 20% της συνολικής εγκατεστημένης ισχύος έργων ΑΠΕ στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας. Επιπλέον, τα 682 εκκρεμή αιτήματα σύνδεσης σταθμών ΑΠΕ ενεργειακών κοινοτήτων αποτελούν το 19% των συνολικών εκκρεμών αιτήσεων, και η ισχύς τους (567.2MW) αντιστοιχεί στο 32% της συνολικής ισχύος εκκρεμών έργων ΑΠΕ στη χαμηλή και μέση τάση στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας.

Αξίζει να σημειωθεί τα ηλεκτρισμένα έργα στη χαμηλή – μέση τάση υπερδιπλασιάστηκαν (αύξηση 133%) σε διάστημα ενός έτους (Νοέμβριος 2021 – Νοέμβριος 2022) κι αντίστοιχα αυξήθηκε η ηλεκτρισμένη ισχύς (αύξηση 156%) την ίδια περίοδο. Ακόμη, σε διάστημα ενός έτους (Νοέμβριος 2021- Νοέμβριος 2022) καταγράφεται 14% αύξηση αιτήσεων έργων ΑΠΕ ενεργειακών κοινοτήτων στη χαμηλή – μέση τάση (από 686 τον Νοέμβριο 2021 σε 782 τον Νοέμβριο 2022) , ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στην επικράτεια είναι 9% (από 5,370 τον Νοέμβριο 2021 σε 5,867 τον Νοέμβριο 2022). Η αύξηση αιτήσεων σύνδεσης έργων ενεργειακών κοινοτήτων εκφράζει και το αυξημένο ενδιαφέρον των πολιτών για τη συμμετοχή τους στην αγορά ενέργειας. Ακόμη, το τελευταίο εξάμηνο (Μάιος – Νοέμβριος 2022) τα ηλεκτρισμένα έργα αυξήθηκαν κατά 45% κι αντίστοιχα αυξήθηκε η εγκατεστημένη ισχύς κατά 55%.

Όσον αφορά στην κάλυψη των ιδίων ενεργειακών αναγκών, τα δεδομένα του ΔΕΔΔΗΕ δείχνουν ότι στη Δυτική Μακεδονία από τις 86 συνολικά αιτήσεις έργων εικονικού ενεργειακού συμπληρισμού (ηλεκτρισμένα και μη) οι 31 ανήκουν σε ενεργειακές κοινότητες¹⁰ με συνολική ισχύ 18.78MW. Ωστόσο από αυτά τα έργα έχει ηλεκτριστεί μόλις 1 έργο ισχύος 0.03MW, ενώ από τις υπόλοιπες 30 αιτήσεις οι δύο (2) έχουν ακυρωθεί και οι 19 έχουν απορριφθεί από τον διαχειριστή λόγω αδυναμίας σύνδεσης.

¹⁰ Τα υπόλοιπα αιτήματα αφορούν Δήμους, αγροτικούς συνεταιρισμούς και άλλα φυσικά και νομικά πρόσωπα πλην ενεργειακών κοινοτήτων.

Αρκαδία

Συνολικά έως τον Νοέμβριο του 2022 είχαν ιδρυθεί 21 ενεργειακές κοινότητες στην Περιφερειακή Ενότητα Αρκαδίας, και μόλις δύο (2) από αυτές στη Μεγαλόπολη. Ειδικότερα την περίοδο Νοέμβριου 2021 – Νοεμβρίου 2022 στην Αρκαδία ιδρύθηκαν μόλις τρεις (3) νέες ενεργειακές κοινότητες κι αυτές μάλιστα σε άλλους δήμους της Περιφερειακής Ενότητας και όχι στη λιγνιτική Μεγαλόπολη. Η δυναμική τους λοιπόν είναι σαφώς ασθενέστερη συγκριτικά με τις λιγνιτικές Περιφερειακές Ενότητες της Δυτικής Μακεδονίας την ίδια περίοδο.

Σε διάστημα ενός έτους (Νοέμβριος 2021 – Νοέμβριος 2022) οι αιτήσεις σύνδεσης έργων ενεργειακών κοινοτήτων στη χαμηλή – μέση τάση στην Περιφερειακή Ενότητα Αρκαδίας αυξήθηκαν μόλις 1,5% (66 τον Νοέμβριο 2021 και 67 τον Νοέμβριο 2022) σημαντικά λιγότερο από την επικράτεια, όπου το αντίστοιχο ποσοστό είναι 9% (από 5,370 τον Νοέμβριο 2021 σε 5,867 τον Νοέμβριο 2022). Ωστόσο, η ηλεκτρισμένη ισχύς έργων ενεργειακών κοινοτήτων στη χαμηλή και μέση τάση στην Αρκαδία την ίδια περίοδο τριπλασιάστηκε και τον Νοέμβριο του 2022 ανήλθε σε 5.29 MW που αντιστοιχούν σε εννιά (9) έργα σε σύνολο 67 αιτήσεων ισχύος 50.06 MW. Τα 5.29 MW ηλεκτρισμένης ισχύος αποτελούν μόλις το 3.5% της συνολικής εγκατεστημένης ισχύς έργων ΑΠΕ στην Περιφερειακή Ενότητα Αρκαδίας. Και πάλι κανένα από αυτά τα έργα δεν βρίσκεται στην περιοχή της λιγνιτικής Μεγαλόπολης αλλά στην Τρίπολη. Στην περιοχή της Μεγαλόπολης δεν υφίσταται ακόμα κανένα ολοκληρωμένο έργο ΑΠΕ από ενεργειακές κοινότητες, ενώ οι οκτώ (8) εκκρεμείς αιτήσεις σύνδεσης που καταγράφονται έχουν όλες ακυρωθεί από τον ΔΕΔΔΗΕ.

Όσον αφορά στα έργα εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού από ενεργειακές κοινότητες, έως τον Νοέμβριο του 2022, δεν καταγράφεται καμία αίτηση.

Ενεργειακή κρίση και αυτοπαραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας

Εκτός από την εκτόξευση των αιτήσεων έργων εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού από ενεργειακές κοινότητες που παρουσιάστηκε παραπάνω, εντυπωσιακή ήταν και η αύξηση της χρήσης του εργαλείου του εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού από άλλους φορείς. Έτσι μεταξύ Νοεμβρίου 2021 και Νοεμβρίου 2022, το πλήθος των αιτήσεων έργων εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού συνολικά (και όχι μόνο από ενεργειακές κοινότητες) αυξήθηκε από 499 σε 811 (+62.5%), ενώ η αντίστοιχη ισχύς από 90.78 MW σε 218.18 MW (+140.3%).

Ακόμα μεγαλύτερη ήταν η αύξηση των αιτήσεων αυτοπαραγωγής μέσω του μηχανισμού του ενεργειακού συμψηφισμού (net metering), δηλαδή της αυτοπαραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας μεμονωμένα από πολίτες και επιχειρήσεις. Συγκεκριμένα οι αιτήσεις τέτοιων έργων αυξήθηκαν από 4,476 με ισχύ 260.27 MW τον Νοέμβριο του 2021 σε 7,894 αιτήσεις ισχύος 479.4 MW τον Μάιο του 2022, και 11,503 αιτήσεις ισχύος 779,4 MW τον Νοέμβριο του 2022. Πρόκειται δηλαδή για μια αύξηση της τάξης του 157% στο πλήθος των αιτήσεων και 199.5% στην ισχύ κατά τη διάρκεια του τελευταίου έτους, μεσούσης της πρωτοφανούς ενεργειακής κρίσης.

Συνεπώς η συνολική εικόνα για τα έργα αυτοπαραγωγής οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η τρέχουσα ενεργειακή κρίση οδήγησε τους πολίτες, τις επιχειρήσεις και τις τοπικές κοινωνίες στη χρήση των ΑΠΕ για την κάλυψη των ενεργειακών τους αναγκών, είτε μέσα από την αυτοπαραγωγή σε

ατομικό επίπεδο (ενεργειακός συμψηφισμός – εικονικός ενεργειακός συμψηφισμός) είτε μέσα από τη συλλογική αυτοπαραγωγή (εικονικός ενεργειακός συμψηφισμός ενεργειακών κοινοτήτων). Για τον λόγο αυτό καθίσταται επιτακτικότερη από ποτέ η ανάγκη στήριξης τέτοιων προσπαθειών διασφαλίζοντας πρωτίστως τον αναγκαίο ηλεκτρικό χώρο για αυτού του είδους τα έργα.

Χρηματοδότηση ενεργειακών κοινοτήτων

Η μόνη εξέλιξη αναφορικά με τη χρηματοδότηση των ενεργειακών κοινοτήτων στις λιγνιτικές περιοχές είναι η διάθεση εθνικών πόρων από το Πράσινο Ταμείο ύψους €3 εκ. στην ενεργειακή κοινότητα των Τοπικών Οργανισμών Εγγείων Βελτιώσεων της Δυτικής Μακεδονίας και της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας. Οι πόροι αυτοί προήλθαν από το τμήμα (6%) των εσόδων πλειστηριασμού δικαιωμάτων εκπομπών του 2019 που διοχετεύτηκαν στις λιγνιτικές περιοχές και ανέρχονταν σε €30.567.018,30 εκ.¹¹

Οι πόροι που προβλέπονται για τις ενεργειακές κοινότητες από το Πρόγραμμα Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης 2021 - 2027¹² αναμένεται να ενεργοποιηθούν το επόμενο διάστημα.

Οι ενεργειακές κοινότητες στον κοινοβουλευτικό έλεγχο

Ο θεσμός των ενεργειακών κοινοτήτων και η ανάπτυξή του απασχόλησε και το τελευταίο εξάμηνο (Μάιος – Νοέμβριος 2022) τις πολιτικές δυνάμεις, οι οποίες έχουν αναδείξει διαφορετικές πτυχές του στη Βουλή μέσω κοινοβουλευτικών ερωτήσεων και αναφορών.

Ειδικότερα, ο ΣΥΡΙΖΑ κατέθεσε κοινοβουλευτική ερώτηση σχετικά με την εφαρμοζόμενη πολιτική για τις ενεργειακές κοινότητες (θεσμικό πλαίσιο, χρηματοδότηση, προτεραιότητα σύνδεσης, εφαρμογή προβλέψεων RePowerEU)¹³. Επίσης, κατέθεσε ως αναφορά το ψήφισμα της Γενικής Συνέλευσης της Μινώα Ενεργειακής Κοινότητας¹⁴ από την Κρήτη, με το οποίο η ενεργειακή κοινότητα ζητάει την άμεση αδειοδότηση των έργων της από τον Διαχειριστή και αναδεικνύει τα προβλήματα που αντιμετωπίζει αναφορικά με την εκτέλεση των έργων της προς όφελος της σεισμόπληκτης τοπικής κοινωνίας. Κανένα από τα παραπάνω δεν έχει απαντηθεί ακόμα.

Το ΚΙΝΑΛ αντίστοιχα έχει καταθέσει ερωτήσεις σχετικά με την ανάγκη παράτασης στη σύναψη συμβάσεων εκτός διαγωνιστικών διαδικασιών για έργα ενεργειακών κοινοτήτων με τον ΔΑΠΕΕΠ^{15, 16}, την καθυστέρηση του ΔΕΔΔΗΕ και της ΔΕΗ για συνδέσεις έργων και συμψηφισμό

¹¹ ΦΕΚ Β' 5373/ 18.10.2022

¹² Πρόγραμμα Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης 2021-2027, <https://bit.ly/3PLQE8G>

¹³ Βουλή των Ελλήνων (2022), Ερώτηση, Π. Πέρκα, <https://bit.ly/3W0ta2Q>

¹⁴ Βουλή των Ελλήνων (2022), Αναφορά, Σ. Βαρδάκης, <https://bit.ly/3UW10cT>

¹⁵ Βουλή των Ελλήνων (2022), Ερώτηση, Γ. Αρβαντιδής, <https://bit.ly/3BDAdX1>

¹⁶ Βουλή των Ελλήνων (2022), Ερώτηση, Γ. Αρβαντιδής, <https://bit.ly/3io3QFC>

στους λογαριασμούς ρεύματος μελών ενεργειακών κοινοτήτων¹⁷, και την άμεση ανάγκη προτεραιότητας στα έργα ενεργειακών κοινοτήτων στο δίκτυο¹⁸. Για καμία από αυτές δεν έχει λάβει ακόμα απάντηση.

Το ΜΕΡΑ-25 κατέθεσε, επίσης, ως αναφορά το ψήφισμα της Γενικής Συνέλευσης της Μινώα Ενεργειακής Κοινότητας¹⁹.

10 + 1 Προτάσεις

Για την ανάπτυξη του θεσμού των ενεργειακών κοινοτήτων και τη συμβολή τους στη Δίκαιη Μετάβαση των λιγνιτικών περιοχών το Green Tank παρεμβαίνει σταθερά στον δημόσιο διάλογο καταθέτοντας συγκεκριμένες προτάσεις. Ειδικότερα προτείνονται τα εξής:

1. Επιδότηση τμήματος του κόστους εγκατάστασης έργων ΑΠΕ για τις ενεργειακές κοινότητες κοινωφελούς χαρακτήρα (είτε ΟΤΑ είτε πολιτών) που έχουν κεντρικό στόχο την κάλυψη ιδίων αναγκών με ενεργειακό συμψηφισμό.
2. Αναβάθμιση των δικτύων και δέσμευση επαρκούς ηλεκτρικού χώρου για τις συνδέσεις των ενεργειακών κοινοτήτων, και ιδίως για έργα με αποθήκευση ενέργειας.
3. Προτεραιότητα στα έργα εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού των ενεργειακών κοινοτήτων των ΟΤΑ και των πολιτών που στοχεύουν στην κάλυψη ιδίων αναγκών και εξασφάλιση για αυτά επαρκούς «ηλεκτρικού χώρου». Αντίστοιχα, στις λιγνιτικές περιοχές, να εξασφαλιστεί ικανή έκταση για την εγκατάσταση έργων των ενεργειακών κοινοτήτων κοινωφελούς σκοπού στις Ζώνες Απολιγνιτοποίησης.
4. Προσδιορισμός ελάχιστης σταθερής κατανομής των ετήσιων πόρων από τον πλειστηριασμό δικαιωμάτων CO₂ για την αξιοποίησή τους στη βάση των προτεραιοτήτων των Εδαφικών Σχεδίων Δίκαιης Μετάβασης (ΕΣΔΙΜ) και του αντίστοιχου Προγράμματος Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης (ΠΔΑΜ) με έμφαση στις ενεργειακές κοινότητες.
5. Δημιουργία αναπτυξιακού ταμείου (ή ενδιάμεσου φορέα) ειδικά για ενεργειακές κοινότητες, ώστε να διευκολύνει την πρόσβαση στον δανεισμό, την παροχή εγγυήσεων, την κάλυψη του κόστους συμμετοχής στις ανταγωνιστικές διαδικασίες, και την επιχορήγηση του κόστους της προκαταρκτικής φάσης των έργων.
6. Συμπερίληψη των ενεργειακών κοινοτήτων διακριτά στους δικαιούχους του αναπτυξιακού νόμου, στο πρότυπο του ΠΔΑΜ 2021-2027, ώστε να ενισχυθεί η συμμετοχή των πολιτών στη δίκαιη ενεργειακή μετάβαση και να καταπολεμηθεί παράλληλα η ενεργειακή φτώχεια.
7. Συμμετοχή των πολιτών στα μεγάλα έργα ΑΠΕ στις λιγνιτικές περιοχές που υλοποιούνται από μεγάλες εταιρίες όπως η ΔΕΗ, μέσω μετοχοποίησης των έργων αυτών και προσφοράς τμήματος των μετοχών για αγορά από ενεργειακές κοινότητες.
8. Θέσπιση συγκεκριμένων ποσοτικών στόχων για τις ενεργειακές κοινότητες στο υπό αναθεώρηση Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ).

¹⁷ Βουλή των Ελλήνων (2022), Ερώτηση, Β. Κεγκέρογλου, <https://bit.ly/3HBqZ1w>

¹⁸ Βουλή των Ελλήνων (2022), Ερώτηση, Γ. Αρβαντιδης, <https://bit.ly/3j51JXf>

¹⁹ Βουλή των Ελλήνων (2022), Αναφορά, Γ. Λογιάδη, <https://bit.ly/3j43LXf>

9. Άμεση ενσωμάτωση των Οδηγιών για την προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές (Οδηγία 2018/2001, REDII) και για τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας (Οδηγία 2019/944, IEMD), ώστε να παύσει η αβεβαιότητα για τις ενδεχόμενες μορφές των ενεργειακών κοινοτήτων και να μπορέσουν να αναπτυχθούν περαιτέρω σε σταθερό θεσμικό περιβάλλον.
10. Διαμόρφωση ειδικού πλαισίου για τη διεξαγωγή ανταγωνιστικών διαδικασιών για έργα ΑΠΕ που θα περιλαμβάνουν αποκλειστικά και μόνο ενεργειακές κοινότητες εξασφαλίζοντας ίσους όρους ανταγωνισμού.
11. Δημιουργία κόμβου πληροφόρησης για τις ενεργειακές κοινότητες από το ΥΠΕΝ. Σκοπός αυτού είναι η ενίσχυση του θεσμού μέσα από τη συγκέντρωση και δημοσίευση στοιχείων για τις ενεργειακές κοινότητες και η διαμόρφωση προτάσεων (ενδεικτικά για σχήματα ενίσχυσης, επιχειρηματικά μοντέλα, θεσμικές αλλαγές κ.ά.), η παροχή άμεσης πληροφόρησης για όλες τις θεσμικές εξελίξεις και η επίλυση προβλημάτων που ανακύπτουν.